(3 Hours) **(Total Marks : 100)**

Please check whether you have got the right question paper.

N.B.: 1) **All** questions are **compulsory**.
2) **Figures** to the **right** indicate **full marks**.

1. Answer in not more than **two** sentences : **(20)**
   1) Write two important features of the Government of India Act, 1935.
   2) Which Act proclaimed lapse of British Paramountacy over Indian States?
   3) What is doctrine of severability?
   4) What is Ex-Post facto Laws?
   5) What is Uniform Civil Code?
   6) The Chapter of Fundamental Duties has been added to the Constitution by which Amendment Act?
   7) Give two important Constitutional duties assigned to the Governor.
   8) What is difference between prorogation and dissolution?
   9) What is doctrine of Colourable Legislation?
   10) What is Prospective Overruling?

2. Write short notes on **any four** : **(20)**
   1) Preamble to the Constitution of India.
   2) Cultural and Educational Rights of Minorities.
   3) Money Bill.
   4) Legislative relations between the Union and the States.
   5) Union Public Service Commission.
   6) Election Commission.

3. Situational Questions **(any two)** : **(12)**
   a) Mr. "X", who was not a member of either House of Parliament, was appointed as the Prime Minister. His appointment was challenged :
      1) On which ground can the Prime Minister's appointment be challenged?
      2) What is the provision for appointment of a person as a Minister, if he is not a member of either Houses?

   b) "Y", a prisoner was released on parole. During his brief stay at his home he experienced that two police constables were constantly keeping a watch on him. He filed a petition in the court for violation of his fundamental rights :
      1) Which fundamental right is violated in the above case? Give reasons.
      2) Explain any two rights of prisoners.

munotes.in

c) "A", filed a writ petition in "X" High Court for directing the University to reserve 3 per cent seats for persons with disability for the postgraduate courses in Medical colleges.

   1) Is the above case falls within the scope of writ jurisdiction? If so, which writ can be issued in this case? If not, for what reason there cannot lie a writ in this case?

   2) Which law specifies the rights of person with Disability in India?

4. Answer the following **(any four)** : **(48)**

1) Explain the salient features of the Indian Constitution.
2) Describe the federal nature of Indian constitution? Whether Indian constitution contains unitary features?
3) Explain in detail the importance of The Protection of Civil Rights Act 1955 in safeguarding the rights of the people belongings to Schedule Castes.
4) Discuss the Judicial Activism of Supreme Court in protection of fundamental rights of citizen of India.
5) Discuss the fundamental right of equality in the Indian Constitution.
6) What is Constitutional Amendment? Explain Amending process with the help of Supreme Court cases.

---

munotes.in

E3AFBC1130975C09AEED1E67A57221F9

(मराठी भाषांतर)

(३ तास) (एकूण गुण : १००)

सूचना : १) सर्व प्रश्नांना **समान गुण** आहेत.
२) **उजवीकडील अंक** प्रश्नाचे **पूर्ण गुण** दर्शवितात.

१. दोन वाक्यांत खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (२०)

१) गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया ॲक्ट, १९३५ मधील दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
२) ब्रिटीश साम्राज्याचा भारतीय राज्यावरील अंमल कोणत्या कायद्यान्वये संपुष्टात आला?
३) डॉक्ट्रीन ऑफ सेव्हेरोबिलिटी म्हणजे काय?
४) "एक्स-पोस्ट फॅक्टो लॉ" म्हणजे काय?
५) समान नागरी संहिता म्हणजे काय?
६) घटनेमध्ये मुलभूत कर्तव्याचे प्रकरण कोणत्या घटना दुरुस्तीद्वारे समाविष्ट करण्यात आले?
७) "राज्यपाल" यांचे कोणतेही दोन कर्तव्ये लिहा.
८) सभागृहाची सत्रसमाप्ती आणि विसर्जन यामधील फरक स्पष्ट करा.
९) "कलरेबल लेजिस्लेशन" म्हणजे काय?
१०) "प्रॉस्पेक्टीक ओव्हररुलिंग" म्हणजे काय?

२. थोडक्यात टिपा लिहा **(कोणत्याही चार)** : (२०)

१) भारतीय राज्यघटनेची "प्रस्तावना".
२) अल्पसंख्याकाचे सांस्कृतिक व शैक्षणिक अधिकार.
३) "धन" विधेयक.
४) केंद्र आणि राज्य सरकारामध्ये असलेले वैधानिक संबंध.
५) केंद्रिय लोक सेवा आयोग.
६) निवडणूक आयोग.

३. सोडवा **(कोणतेही दोन)** : (१२)

अ) मि. "एक्स" हे कोणत्याही सभागृहाचे सभासद (खासदार) नसताना त्यांची पंतप्रधान म्हणून नियुक्ती करण्यात आली. त्यांच्या नेमणुकीला आव्हान देण्यात आले.
१) पंतप्रधानाच्या नियुक्तीला कोणत्या कारणावरुन आव्हान देता येईल?
२) कोणत्याही सभागृहाचा सभासद नसलेल्या व्यक्तिला कशाप्रकारे मंत्री म्हणून नेमण्याची तरतूद करण्यात आली आहे.

ब) "वाय" या कारावासातील बंदिला पॅरोलवर सोडले तो सदर पॅरोलवर घरी असताना दोन पोलिस शिपाई त्याच्यावर सतत नजर ठेवून असल्याचे त्याने अनुभविले. त्याबाबत त्याने आपल्या मुलभूत हक्कांचे उल्लंघन झाल्याबद्दल न्यायालयात याचिका दाखल केली.
१) या केसमध्ये कोणत्या मुलभूत हक्कांचा भंग होतो ते कारणासहित लिहा.
२) कैद्याचे कोणतेही दोन हक्क लिहा.

munotes.in

क) ''अ'' याने विद्यापिठाच्या पदव्युत्तर वैदकीय अभ्यासक्रमाच्या अपंग विद्यार्थ्यांसाठी ३% जागा राखीव ठेवण्याकरीता ''एक्स'' उच्च न्यायालयाकडे रिट याचिका दाखल केली.

१) ही बाब रिट याचिकेचा विषय होऊ शकेल काय? असेल तर ते कोणत्या प्रकारचे रिट होऊ शकेल?

२) भारतामध्ये ''दिव्यांगासाठी'' कोणत्या कायद्यान्वये असे हक्क देण्यात आले आहेत?

४. खालील प्रश्न सोडवा. (**कोणत्याही चार**)

१) भारतीय राज्यघटनेची महत्वाची वैशिष्टये सांगा.

२) भारतीय राज्यघटनेच्या ''संघराज्यात्मक स्वरुपाचे'' (federal nature) वर्णन करा. भारतीय राज्यघटनेत ''युनिटरी तत्वांचा'' समावेश आहे काय?

३) नागरी संरक्षण कायदा, १९५५ मध्ये नमुद केलेल्या तरतुदी अनुसूचित जाती अंतर्गत येणाऱ्या नागरीकांचे कशाप्रकारे संरक्षण करतात, ते स्पष्ट करा.

४) मुलभूत अधिकारांचे संरक्षण करण्यात सर्वोच्च न्यायलयाची ''न्यायालयीन सतर्कता'' सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाद्वारे स्पष्ट करा?

५) ''समानतेचा मुलभूत अधिकार'' ही संकल्पना भारतीय राज्यघटनेच्या तरतुदीच्या आधारे स्पष्ट करा?

६) राज्यघटनेत सुधारणा म्हणजे काय? घटनेतील सुधारणेचे विवेचन सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायनिवाड्याचा मदतीने स्पष्ट करा.